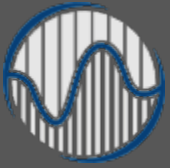

Visoka škola elektrotehnike i
računarstva strukovnih studija
Beograd

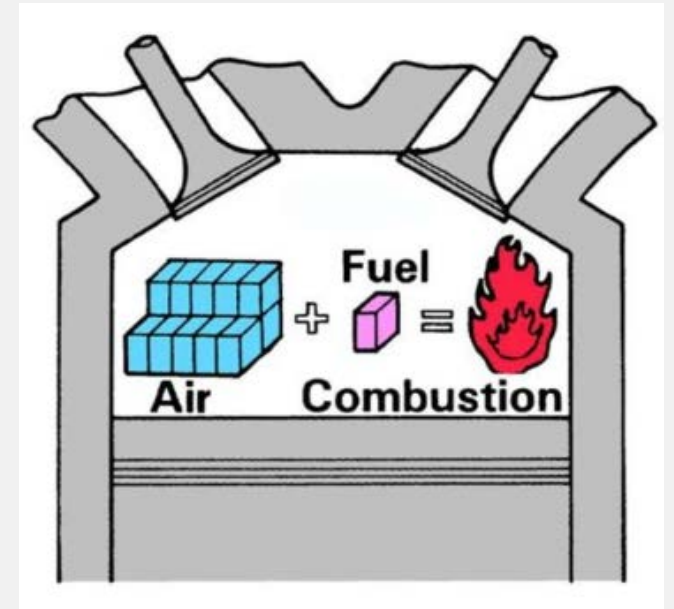
Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

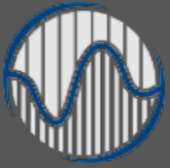

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

- Osnovni zadatak sistema za snabdevanje gorivom je da obezbedi odgovarajuću kontrolu odnosa vazduh/gorivo (air/fuel mixture ratio-AFR)
  - Optimalan odnos vazduha i goriva kroz sve režime rada motora (maksimalnu snagu, minimalnu potrošnju i minimalnu emisiju štetnih gasova)
  - Ravnomeran i pouzdan rad motora
- Osnovni zadatak sistema za paljenje je da obezbedi paljenje formirane smeše u odgovarajućem trenutku kako bi došlo do što boljeg sagorevanja u cilindru
- Ova dva sistema mogu biti realizovana odvojeno (starija vozila) ili zajedno

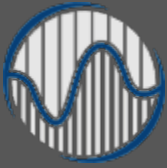

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

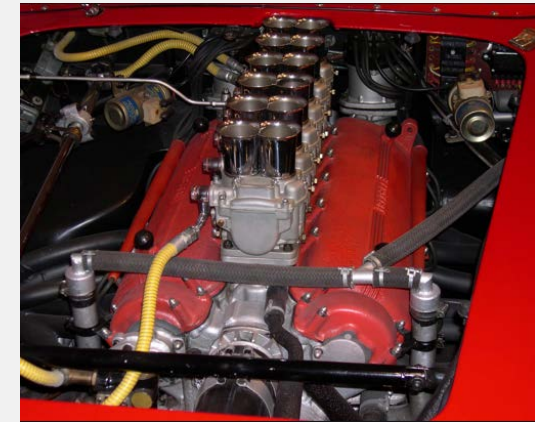
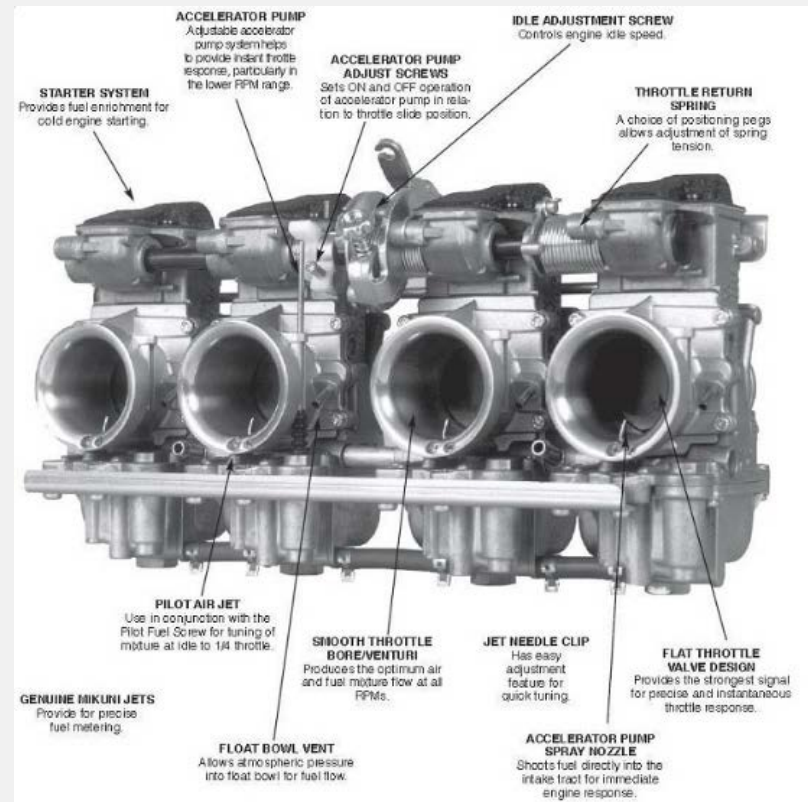
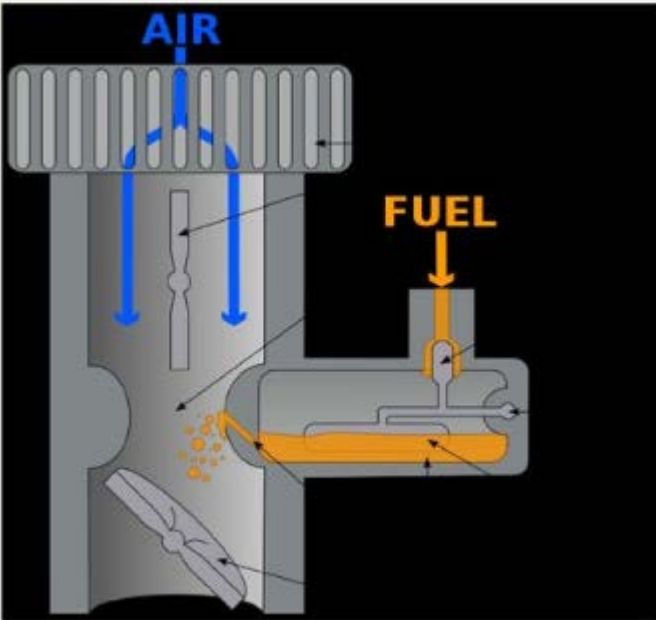
Sistemi za snabdevanje gorivom se mogu klasifikovati na sledeći način:

- Karburatorski
- Single Point (Throttle body) Fuel Injection System
- Multipoint Fuel Injection System
  - Prema mestu ubrizgavanja
    - Indirektni
    - Direktni
  - Prema načinu ubrizgavanja
    - Full group
    - Sekvencijalni

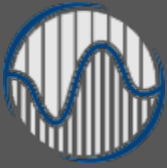

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

Karburatorski sistem snabdevanja gorivom

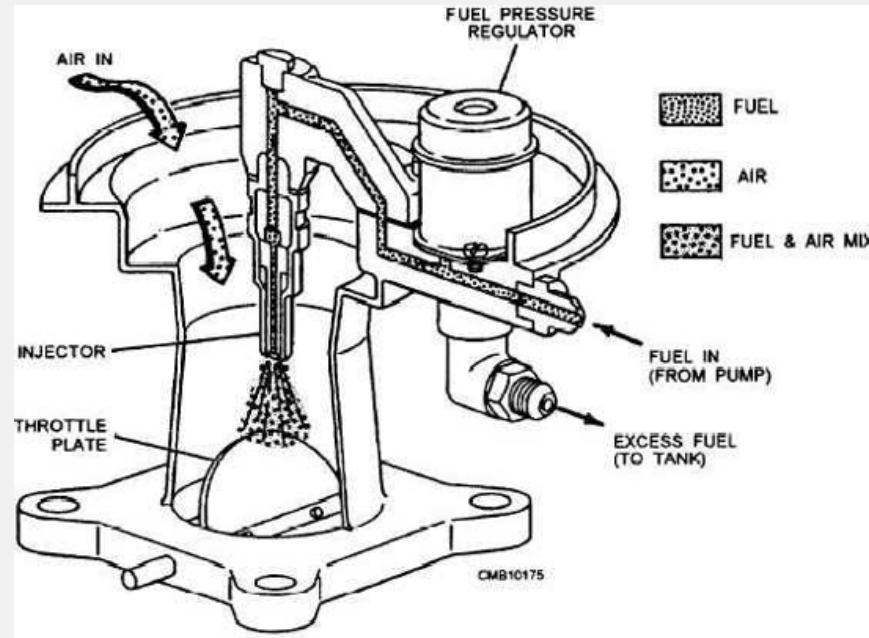
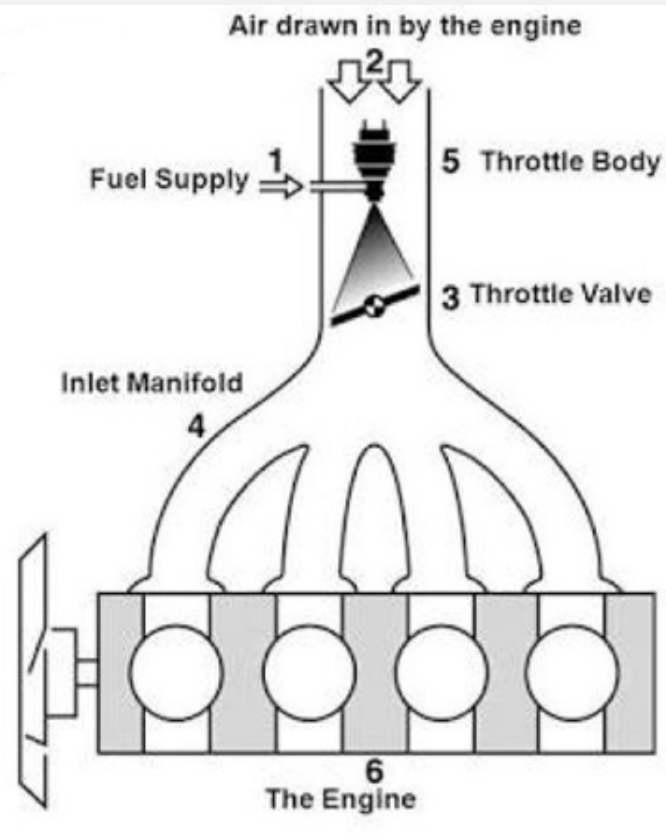

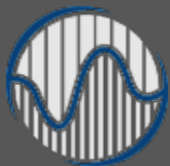

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

Single Point (Throttle body) Fuel Injection System

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

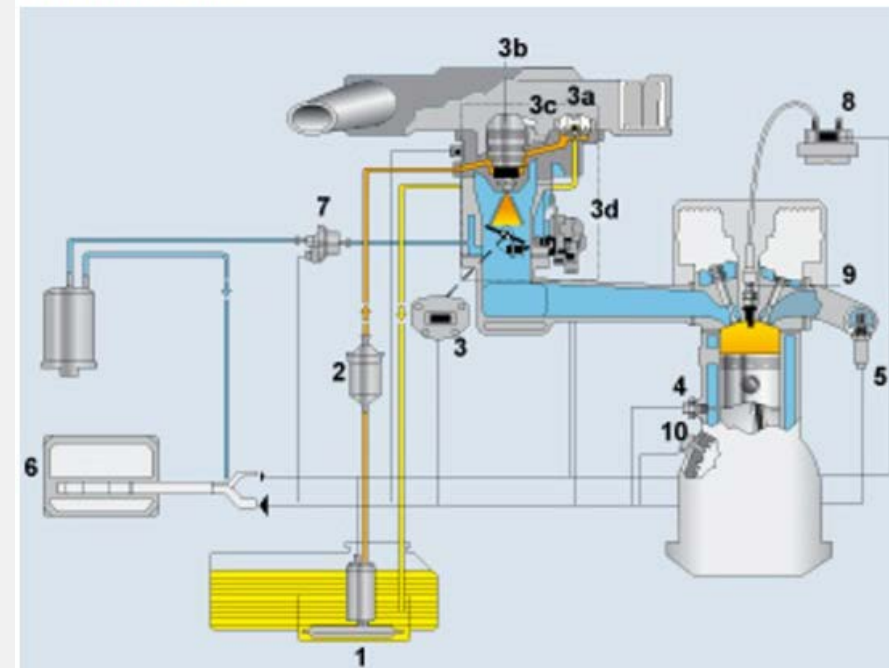
Single Point (Throttle body) Fuel Injection System

- Jedna brizgaljka za više cilindara
- Brizgaljka se nalazi na početku tela prigušnice iznad prigušnog leptira
- EUJ kontroliše vreme otvaranja brizgaljke

BOSCH Mono Motronic

- Brizgaljka je montirana na telo prigušnice (slično kao karburator)
- Telo prigušnice integriše i druge komponente koje su kod Monronic sistema raspoređene po motoru (pokretač praznog hoda, potencijometar prigušnog leptira)
- U Mono Motronic sistemu EUJ kontroliše i sistem za paljenje

Mono Motronic

- 1 - Fuel pump
- 2 - Fuel filter
- 3 - Butterfly potentiometer
- 3a - Pressure gauge
- 3b - Injection valve
- 3c - Air temperature sensor
- 3d - Idling actuator
- 4 - Engine temperature Sensor
- 5 - Lambda Probe
- 6 - Command unit
- 7 - Tank ventilation valve
- 8 - Ignition coil
- 9 - Spark plug
- 10 - Rotation Sensor

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

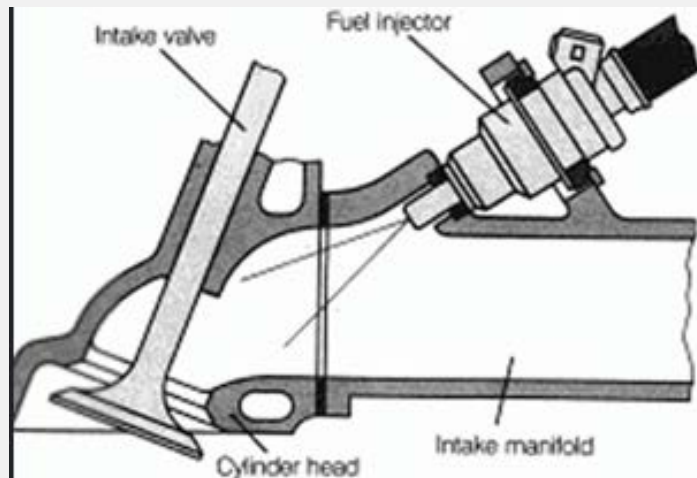
Multipoint Fuel Injection System

- Indirektni

BOSCH Jetronic (K, KE, LE, LH...)

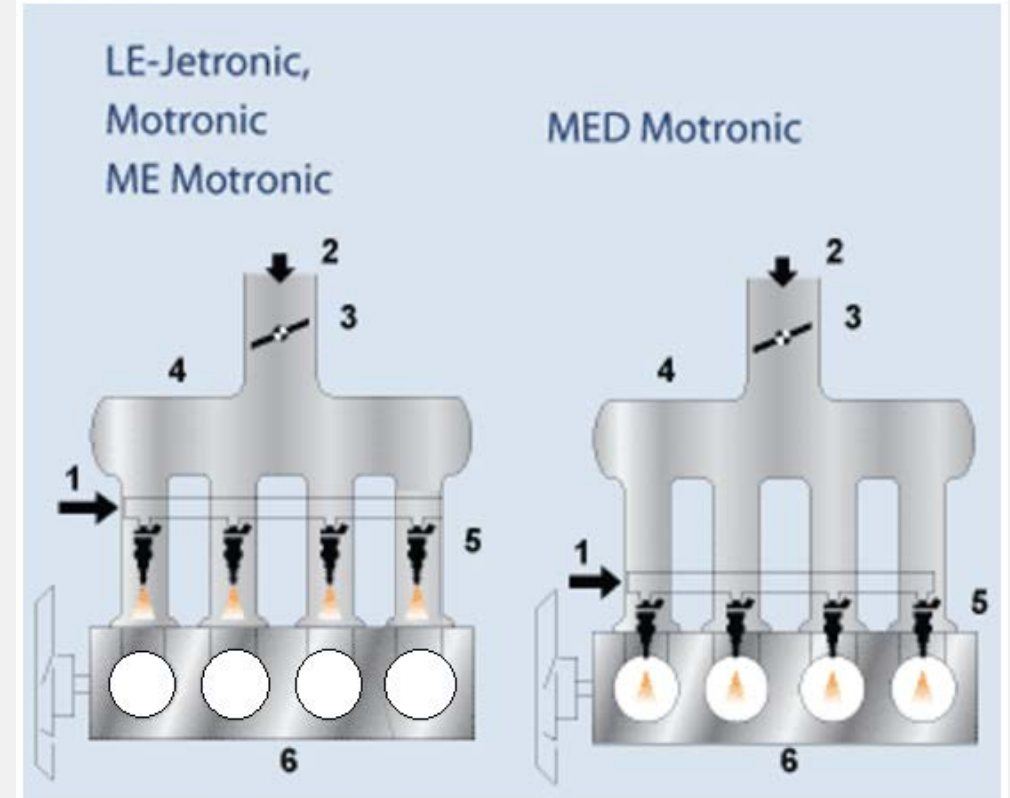
BOSCH Motronic

BOSCH ME Motronic

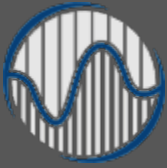
Visoka škola elektrotehnike i računarstva strukovnih studija Beograd, 2020

Multipoint

LE-Jetronic, Motronic, ME Motronic and MED Motronic

- 1 – Distribution gallery (fuel input)
- 2 - Air
- 3 - Throttle Butterfly
- 4 - Intake manifold
- 5 - Injection valves
- 6 - Engine

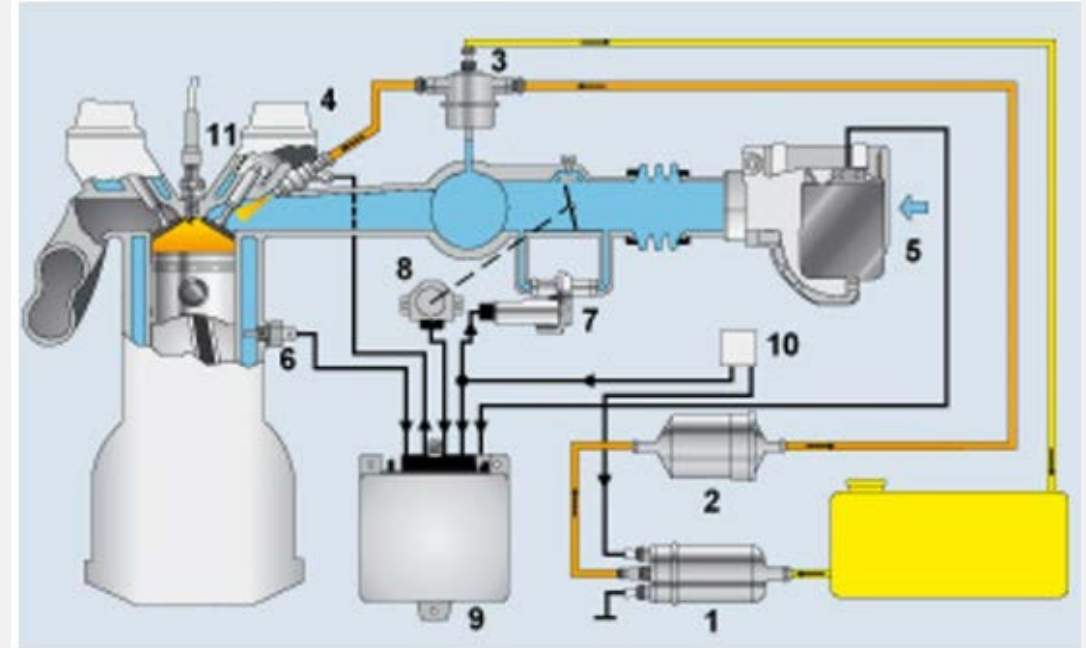

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

BOSCH LE-Jetronic

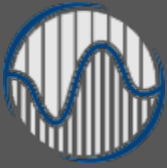
- Analogni sistem
- Elektronski kontrolisano ubrizgavanje na osnovu informacija prikupljenih sa senzora
- Procesirane informacije sa senzora se ogledaju u proračunatom vremenu ubrizgavanja iT (injection Time)
- Sve brizgaljke se pobuđuju simultano (Full Group) pri čemu se ubrizgava polovina potrebnog goriva koja će se sa sledećom polovinom količine potrebnog goriva iskoristiti u odgovarajućem taktu sagorevanja

LE-Jetronic

- 1 - Fuel pump
- 2 - Fuel filter
- 3 - Pressure gauge
- 4 - Injection valve
- 5 - Air flow meter
- 6 - Temperature sensor
- 7 - Air injector
- 8 - Butterfly switch
- 9 - Command unit
- 10 - Command relay
- 11 - Spark plug

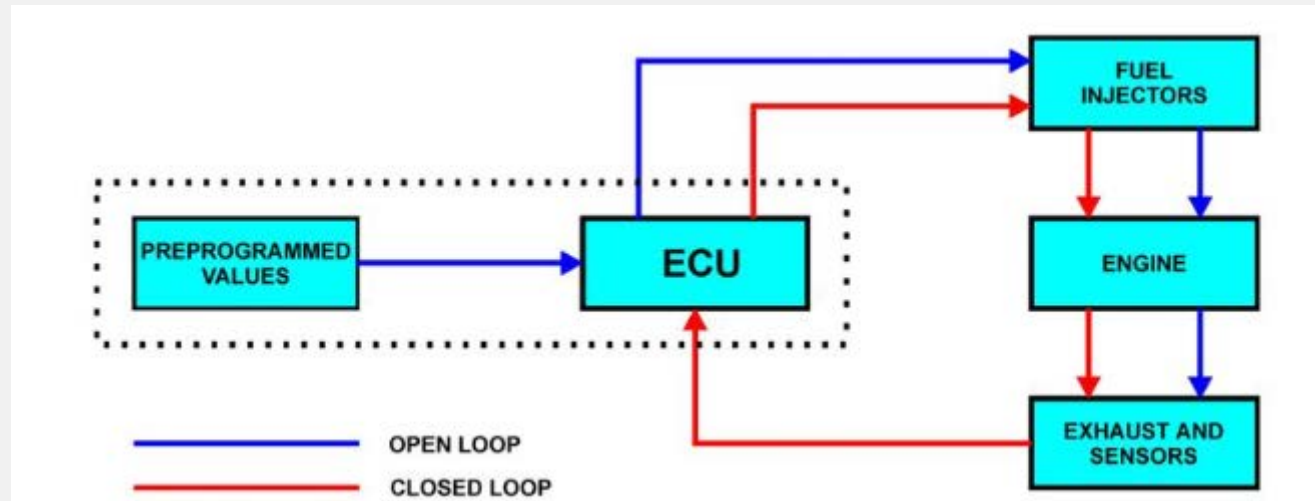

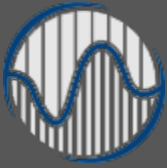

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

EUJ režim rada u otvorenoj i zatvorenoj petlji

- Princip povratne sprege na osnovu očitavanja O2 senzora i ostalih senzora koji se smatraju relevantnim u datom režimu rada
- Otvorena petlja – kalkulacija količine ubrizganog goriva na osnovu predefinisanih vrednosti (režim zagrevanja motora, naglog ubrzanja, greške u sistemu vezanom za emisiju štetnih gasova...)
- Zatvorena petlja – konstantno osluškivanje senzora i kalkulisanje potrebne količine goriva za ubrizgavanje (režim konstantne brzine (*cruise*))-rezultat je mala potrošnja i smanjena emisija štetnih gasova

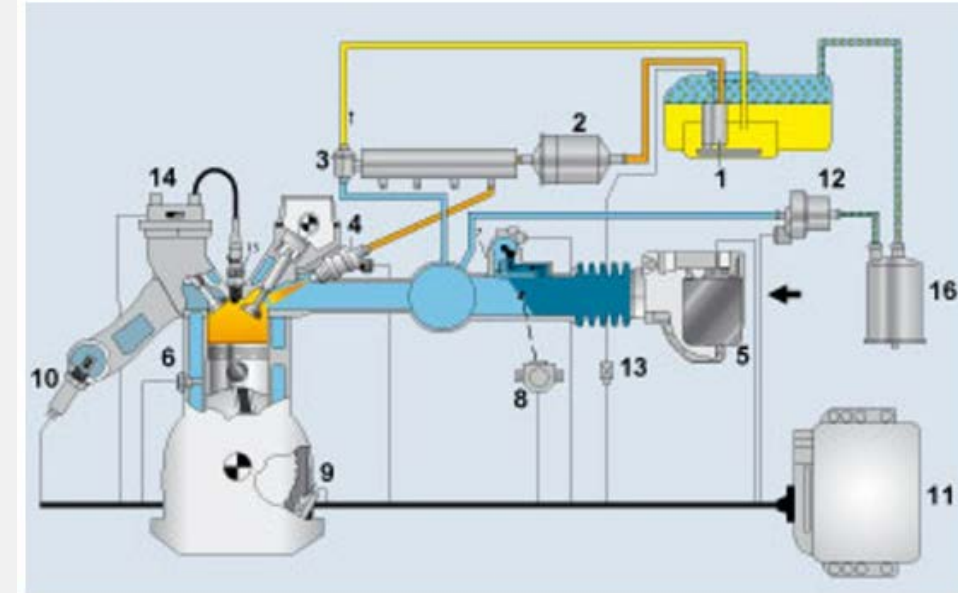

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

BOSCH M-Motronic

- Sistem koji objedinjuje funkcije ubrizgavanja goriva i paljenja
- Digitalni sistem koji poseduje mogućnost adaptacije i On-board dijagnostike
- Ovaj sistem pruža mogućnost iskorišćenja benzinskih isparenja iz rezervoara

Motronic

- 1 - Fuel pump
- 2 - Fuel filter
- 3 - Pressure gauge
- 4 - Injection valve
- 5 - Air flow meter
- 6 - Temperature sensor
- 8 - Butterfly potentiometer
- 9 - Rotation Sensor
- 10 - Lambda Probe
- 11 - Command unit (injection + ignition) of the tank
- 12 - Tank ventilation valve
- 13 - Command relay
- 14 - Ignition coil
- 15 - Spark plug
- 16 - Canister

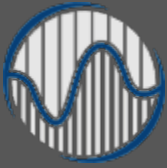

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

BOSCH M-Motronic

- Mehanička veza između pedale gasa i prigušnog leptira
- Zbog linearne veze vozač direktno određuje usisanu količinu vazduha
- Pri niskim radnim temperaturama i u praznom hodu sistem M-motronic koriguje ukupnu količinu usisanog vazduha putem zaobilaznog kanala na kome se nalazi aktuator (npr. koračni motor)
- Na osnovu ukupno usisane količine vazduha izmerene preko protokomera ili senzora pritiska u usisnoj grani sistem izračunava potrebnu količinu goriva za ubrizgavanje kao i optimalan ugao pretpaljenja
- Za izračunavanje je potrebna preprogramirana mapa upravljanja

100.0	10.7	11.3	11.4	11.9	14.5	17.7	19.8	20.8	21.4	21.9	23.1	25.1	26.4	27.1	27.6	28.0
92.7	10.8	11.4	11.6	12.2	15.0	18.4	20.6	21.8	22.4	23.0	24.3	26.4	27.7	28.6	29.0	29.0
85.3	10.8	11.5	11.8	12.5	15.4	19.0	21.4	22.7	23.4	24.1	25.5	27.6	28.7	29.5	30.0	29.9
78.0	11.0	11.8	12.1	12.8	15.9	19.6	22.2	23.7	24.4	25.3	26.6	28.4	29.4	30.2	30.7	30.9
70.7	11.8	12.7	12.7	13.1	16.4	20.2	23.0	24.6	25.4	26.3	27.2	28.3	29.8	30.9	31.5	31.8
63.3	12.0	12.9	12.9	13.5	16.9	20.5	23.1	24.9	25.8	26.8	27.7	28.8	31.0	32.3	33.1	33.5
56.0	12.0	13.0	13.1	13.7	16.9	20.5	23.2	25.1	26.1	27.2	28.2	29.3	31.9	33.3	34.2	34.8
48.7	12.0	13.1	13.3	13.9	16.8	20.5	23.3	25.4	26.6	27.7	28.8	30.1	32.6	34.2	35.1	35.9
41.3	12.1	13.3	13.5	14.2	17.3	21.1	24.2	26.4	27.6	28.8	30.0	31.3	33.9	35.6	36.7	37.6
34.0	12.1	13.4	14.3	15.7	19.0	23.0	26.2	28.5	29.8	31.1	32.3	33.7	35.5	37.0	38.2	39.3
26.7	12.1	13.5	14.9	16.8	20.0	24.1	27.4	29.9	31.3	32.7	34.0	35.4	36.7	38.1	39.4	40.6
19.3	12.2	13.7	15.1	16.9	19.8	24.0	27.5	30.2	31.6	33.1	34.5	35.9	37.4	38.8	40.2	41.7
12.0	12.3	13.8	15.3	17.2	20.3	24.7	28.4	31.1	32.6	34.2	35.7	37.2	38.7	40.2	41.8	43.3
7.3	12.3	13.9	15.5	17.5	20.6	24.4	30.0	36.0	37.2	38.6	39.7	40.5	42.0	43.0	43.7	44.4
4.2	12.2	13.4	14.3	15.7	18.4	23.9	32.1	40.7	41.7	42.8	43.4	43.6	44.7	45.0	45.0	45.0
2.0	12.0	12.0	11.1	10.4	11.9	23.7	34.5	42.2	44.0	44.3	44.5	45.0	45.0	45.0	45.0	45.0
	500	867	1233	1700	2433	3167	3900	4567	4933	5300	5667	6033	6400	6767	7267	8000

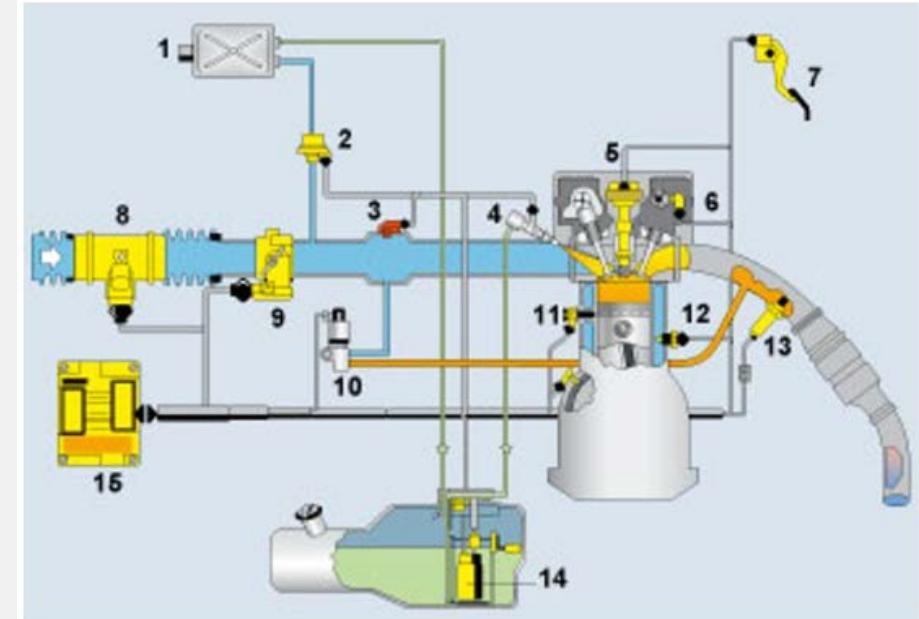

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

BOSCH ME-Motronic

- Sistem sadrži sve elektronske komponente kao i M Motronic sistem
- Glavna razlika je elektronska regulacija upravljanja radom prigušnog leptira
- Veza između vozača i položaja prigušnog leptira više nije linearna već je moguće pored zahteva vozača uzeti u obzir i ostale relevantne informacije sa senzora i izvršiti preciznu kontrolu usisane količine vazduha

Motronic ME7

- 1- Canister
- 2 - Canister purge valve
- 3 - Pressure sensor
- 4 - Fuel gallery / Injection valve
- 5 - Coil / Spark plug
- 6 - Phase sensor
- 7 - Electronic Accelerator Pedal
- 8 - Air mass sensor with integrated air temperature sensor
- 9 - Throttle body
- 10 - Gas recirculation valve (EGR)
- 11 - Detonation Sensor
- 12 - Temperature sensor
- 13 - Lambda Probe
- 14 - Fuel pump
- 15 - Electronic control unit

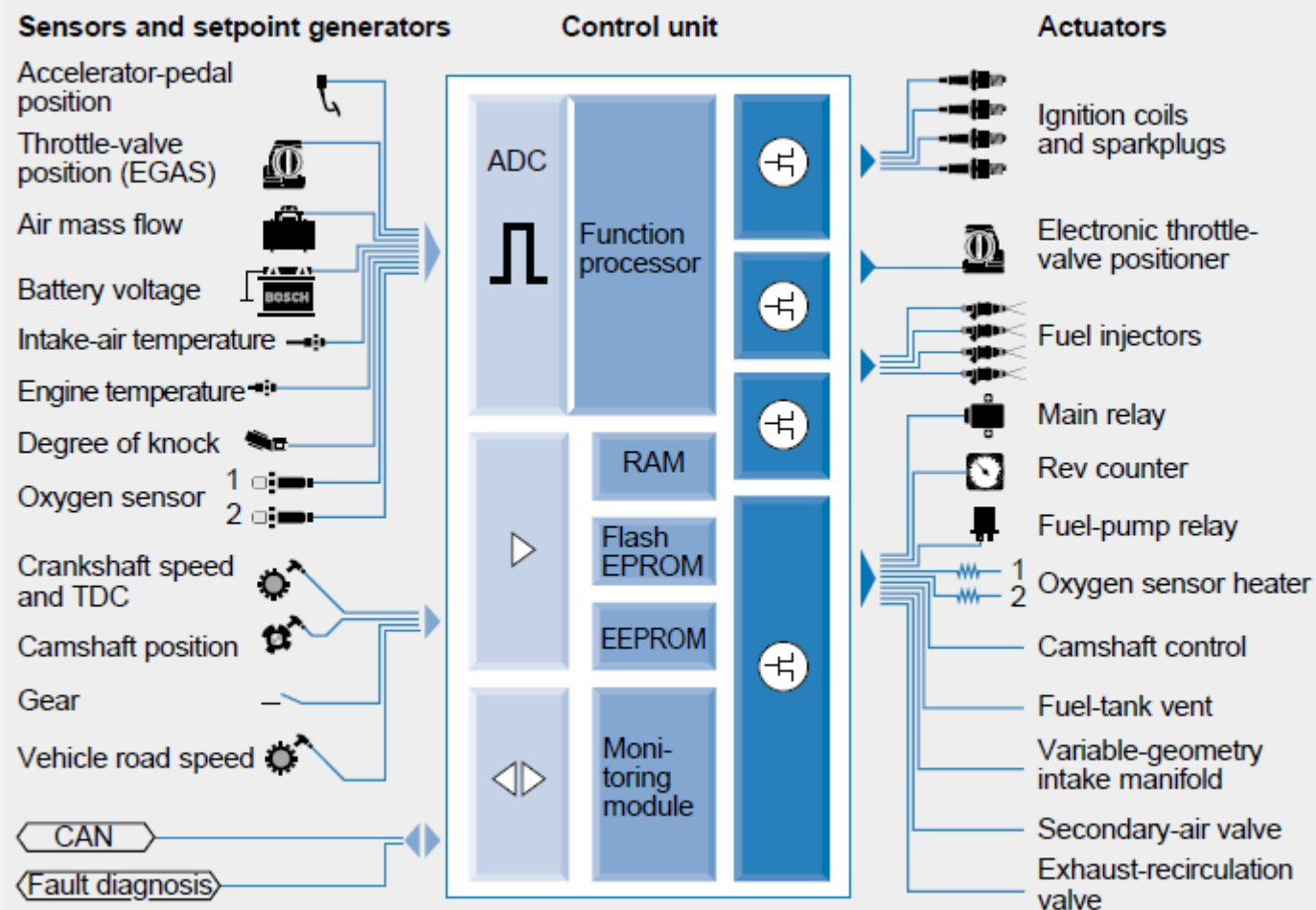

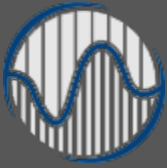

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

BOSCH ME-Motronic

Blok šema

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

BOSCH ME-Motronic – određivanje obrtnog momenta

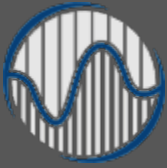
- Definicija zahteva vozača se ostvaruje putem određivanja položaja pedale gasa koji se konvertuje u zadatu vrednost obrtnog momenta koju motor treba da razvije
- Postizanje zadatog obrtnog momenta se ostvaruje putem:
  - Odgovarajućeg punjenja cilindra motora vazduhom
  - Određivanjem mase ubrizganog goriva
  - Određivanjem optimalnog ugla predpaljenja
- Određene vrednosti navedenih varijabli postižu se sa:
  - Elektronski upravljanim prigušnim leptirom (ETC)
  - Sistemom ubrizgavanja goriva (aktivacijom brozgača)
  - Sistemom paljenja radne smeše (aktivacijom bobina)

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

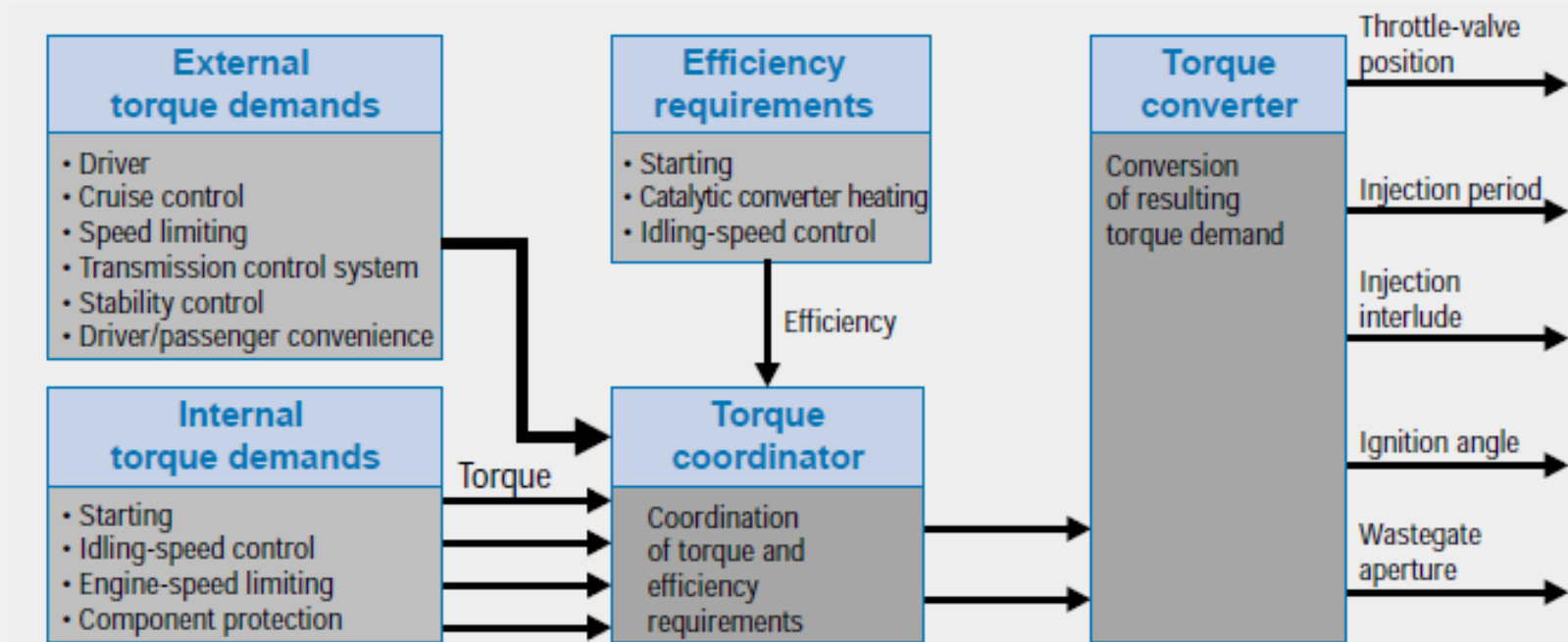
BOSCH ME-Motronic – određivanje obrtnog momenta

- Algoritam za određivanje konačne vrednosti obrtnog momenta može biti veoma složen, razlog je što na konačnu vrednost obrtnog momenta utiču dodatne funkcije:
  - Kontrola izbora stepena prenosa kod automatskih menjača
  - Elektronska kontrola stabilnosti
  - Elektronska kontrola proklizavanja
  - Kontrola režima praznog hoda
  - Kontrola zagrevanja katalizatora
  - Upotreba klima uređaja

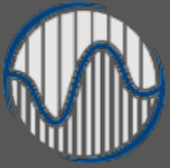

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

BOSCH ME-Motronic – određivanje obrtnog momenta – struktura algoritma

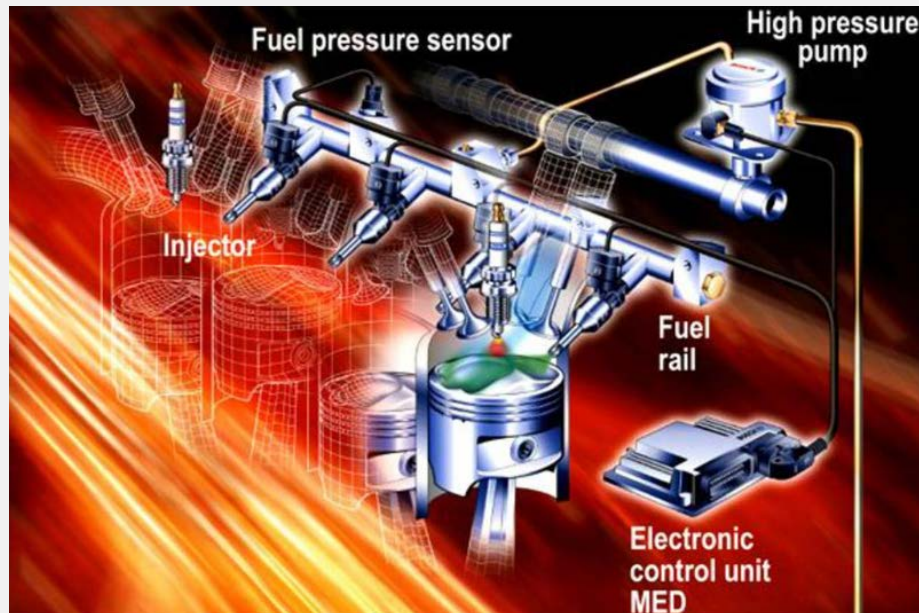

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

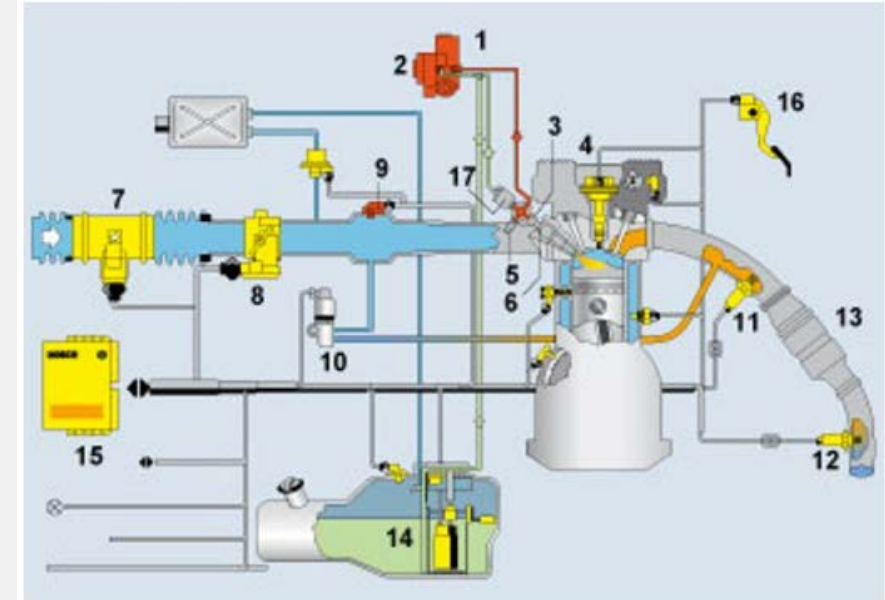
BOSCH MED-Motronic

- Direktno ubrizgavanje u cilindar
- Smanjena potrošnja goriva

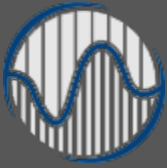

Visoka škola elektrotehnike i računarstva strukovnih studija Beograd, 2020

Motronic MED

- 1 - High pressure fuel pump
- 2 - Flow control valve
- 3 - Fuel gallery
- 4 - Ignition coil
- 5 - Pressure limiting valve
- 6 - Injection valve
- 7 - Air mass sensor with integrated air temperature sensor
- 8 - Throttle body (EGAS)
- 9 - Pressure sensor
- 10 - Valve (EGR)
- 11 - Broad band Lambda
- 12 - Planar Lambda Probe
- 13 - Catalyst
- 14 - Low pressure fuel pump set
- 15 - Command unit
- 16 - Electronic Accelerator Pedal
- 17 - High pressure sensor

Elektronski sistem upravljanja radom benzinskog motora

BOSCH MED-Motronic

- Zahtevi koje sistem treba da ispuni u cilju postizanja zadatih radnih performansi su:
  - Osređivanje usisane količine vazduha
  - Generisanje visokog pritiska za za ubrizgavanje direktno u radni prostor motora
  - Određivanje trenutka za početak ubrizgavanja
  - Precizno određivanje potrebne količine goriva
  - Precizno ubrizgavanje i vođenje gorivog mlaza u radnom prostoru motora
  - Određivanje ugla predpaljenja

BOSCH MED-Motronic

- Prisustvo pumpe visokog pritiska
- Pritisak u magistralnoj cevi se određuje u zavisnosti od zahteva vozača, radnog režima i stanja motora
- Postojanje izlaznih stepena za aktivaciju aktuatora za određivanje egzaktne količine potisnutog goriva i kontrolnog ventila za podešavanje pritiska u magistralnoj cevi
- Izlazni stepen za elektromagnetne brizgače je značajno veće snage u odnosu na sistem sa indirektnim ubrizgavanjem

Hvala na pažnji!

